

1573080

В. В. Молдован, Л. І. Чулінда

КОНСТИТУЦІЙНІ
ПРАВА,
СВОБОДИ
ТА ОБОВ'ЯЗКИ
ЛЮДИНИ
І ГРОМАДЯНИНА

У навчальному посібнику надається характеристика основним конституційним правам, свободам та обов'язкам людини і громадянина, висвітлюються гарантії конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина. Значну увагу приділено аналізу рішень Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини, що сприятиме модернізації освітньої діяльності в контексті європейських вимог.

ЗМІСТ

Вступ	5
Глава 1. Права людини: загальна характеристика	9
1.1. Становлення та розвиток прав людини	11
1.2. Поняття та елементи правового статусу людини і громадянина	16
1.3. Об'єктивне та суб'єктивне право	18
1.4. Поняття та ознаки прав і свобод людини й громадянина	22
1.5. Класифікація конституційних прав і свобод людини та громадянина	26
1.6. Конституційні обов'язки людини і громадянина та держави	29
1.7. Принципи пріоритету прав і свобод людини і громадянина	37
Глава 2. Особисті (громадянські) права людини і громадянина.	41
2.1. Право людини на життя та повагу до її гідності	44
2.2. Право на свободу та особисту недоторканність	52
2.3. Право на недоторканність житла та право на таємницю листування і телефонних розмов	59
2.4. Право на невтручання в особисте та сімейне життя	62
2.5. Право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань	68
2.6. Право на інформацію	71
2.7. Право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди	76
Глава 3. Політичні права людини і громадянина.	89
3.1. Право на вільний вибір місця проживання, на свободу пересування	91
3.2. Право на свободу об'єднання в політичні партії та громадські організації	92
3.3. Право на мирні зібрання	98
3.4. Право на звернення до органів державної влади	100
3.5. Право на участь в управлінні державними справами	104
Глава 4. Економічні права людини і громадянина.	110
4.1. Право приватної власності	111
4.2. Право користування об'єктами державної та комунальної власності	119
4.3. Право на підприємницьку діяльність	127

Глава 5. Соціальні права людини і громадянина	137
5.1. Право на працю	141
5.2. Право на страйк	145
5.3. Право на відпочинок	148
5.4. Право громадян на соціальний захист.	151
5.5. Право на житло.	154
5.6. Право на достатній життєвий рівень.	156
5.7. Право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування	159
5.8. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля.	162
Глава 6. Культурні права людини і громадянина	167
6.1. Право на освіту.	169
6.2. Свобода літературної, художньої, наукової і технічної твор- чості	174
6.3. Право на свободу світогляду і віросповідання.	179
Глава 7. Гарантії конституційних прав та обов'язків людини і громадянина	184
7.1. Поняття конституційно-правових гарантій	186
7.2. Захист прав і свобод Конституційним Судом України за звер- ненням фізичних та юридичних осіб.	195
7.3. Міжнародно-правові гарантії.	198
7.4. Звернення до Європейського суду з прав людини	204